ENFLASYON ve TÜFE ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Esra YILDIRIR TÜRK
Ertuğrul ŞAHİN

Enflasyon; günlük hayatta hemen herkesin kullandığı bir kavram olmakla birlikte sadece belli bir malın veya hizmetin fiyatının tek başına artması enflasyon demek değildir. Genel bir tanım olarak ifade edilecek olursa; fiyatlar genel düzeyinin etkili bir şekilde, devamlı yükselmesi nedeniyle paranın sürekli olarak değer kaybetmesi, bunun sonucu olarak da tüketicilerin satın alma gücünü yitirmesidir

Enflasyon; bir ekonomide bireylerin ve yatırımcıların karar alma süreçlerinde, yatırımların verimliliğinde, işgücü piyasasının işleyişinde, dış piyasalarda ülkenin rekabet edebilme gücünde ve toplumsal alanda ciddi bir maliyete neden olmaktadır.

Fiyat istikrarının sağlanması ve enflasyonun belli bir seviyenin altında tutulmaya çalışılması çok büyük bir önem arz etmektedir. Bunun için de öncelikle mevcut durumun tespiti yani; belli bir dönemde gerçekleşen fiyat değişimlerinin ölçülmesi gerekir. Bir ekonomide ortalama enflasyon, piyasada seçilmiş mal ve hizmetlerin ortalama fiyatlarının dönemsel değişimini gösteren fiyat endeksleri ile hesaplanmaktadır. Bunlardan bir tanesi de Tüketici Fiyatları Endeksi(TÜFE)'dir.

TÜFE hanehalklarının tüketimine yönelik mal ve hizmet fiyatlarının zaman içindeki değişimini ölçmektedir. Ülkemizde Türkiye geneli ile bölgeler ayrımında fiyat endeksleri üretme hizmeti ulusal istatistik sisteminin sorumlusu ve resmi istatistikler konusunda yetkili tek kuruluş olan Türkiye İstatistik Kurumu(TÜİK) tarafından yerine getirilmektedir.TÜFE hesaplamaları yapılırken Avrupa Birliği İstatistik Ofisi(Eurostat) tarafından hazırlanan kitap ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Tüketici Fiyatları Endeksi el kitabındaki koşullar göz önüne alınmıştır. TÜFE bir ekonomide pek çok alanda önemli bir gösterge olarak kullanılmaktadır. Bunlar;

- Makro ekonomik anlamda enflasyonun ölçülmesi ve diğer ülke enflasyonlarıyla karşılaştırılması,
- Hükümetlerin ekonomi politikalarına ilişkin performans göstergesi olarak kullanılması,
- Ücret ve fiyatların ayarlanması
- Herhangi bir değer verisinin enflasyondan arındırılması (deflatör olarak kullanılması)
- Milli gelir hesaplarına gösterge olması
- Fiyat analizlerine gösterge olması
- Ticari faaliyetleri yönlendirmesi
- Kira artış tespitlerine gösterge olması

Nevşehir Bölge Müdürlüğü(TR71); **Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Aksaray ve Kırıkkale** illerini kapsamaktadır. TÜFE anketi kapsamında bu illerin yanı sıra **Niğde(Bor)** ilçesinden de fiyat derlenmektedir.

2003 = 100 Temel yılı TÜFE tüm Türkiye'yi kapsamak üzere kurulmuştur. Bu kapsamda 81 ilin tamamı kapsama alınmış ve kırsal kesimi temsil etmek üzere örnekleme ile 74 ilçenin seçimleri yapılmıştır. Nevşehir ilinin de içerisinde bulunduğu Nevşehir Bölge Müdürlüğü(TR71); Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Aksaray ve Kırıkkale illerini kapsamaktadır. TÜFE anketi kapsamında bu illerin yanı sıra Niğde(Bor) ilçesinden de fiyat derlenmektedir.Fiyat derleme çalışmaları Türkiye geneli ve bölgemizde sürekli ve her ay düzenli olarak devam etmekte olup, bu yazımızda "Ağustos 2005-2014" dönemi "Türkiye" geneli ve "Nevşehir Bölge Müdürlüğü" değişim oranlarının 10 yıllık değerleri karşılaştırılarak incelenecektir.

2003 Temel yılı TÜFE'de son 10 yılın (2005-2014) Türkiye geneli oranlarıyla Nevşehir Bölge Müdürlüğü(TR71) oranları Tablo 1'de yer almaktadır. Ağustos ayı baz alınarak "Bir önceki yılın aynı ayına göre" değişim oranları incelendiğinde; son 10(On) yıllık dönemde Türkiye ortalaması %8,42, Nevşehir Bölge(TR71) ortalaması ise %8,82 olarak hesaplanmıştır. 2006, 2008 ve 2009 yılları haricinde enflasyon değerleri ortalama değere yakınlık göstermektedir. Bu yıllardaki sapmaların çeşitli nedenleri olmakla birlikte Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın(TCMB) ilgili yıllardaki raporlarından da görüleceği üzere; 2006 yılında TÜFE rakamlarındaki yüksek artışta petrol ve altın fiyatları ile işlenmemiş gıda ürünleri fiyatlarındaki yüksek artışların, 2008 yılında ise dünya genelinde gözlenen ekonomik krizin etkisi olmuştur. 2009 yılındaki düşüşün nedeni olarak da küresel krizin etkisiyle talepte meydana gelen daralma ve önceki yıla göre baz etkisi gösterilmektedir.

2006 yılında TÜFE rakamlarındaki yüksek artışta; petrol ve altın fiyatları ile işlenmemiş gıda ürünleri fiyatlarındaki yüksek artışların, **2008** yılında ise dünya genelinde gözlenen ekonomik krizin etkisi olmuştur.

Tablo 1: Bir Önceki Yılın Ağustos Ayına Göre TÜFE Değişim Oranları %(2005-2014)

	Türkiye	Nevşehir Bölge Müdürlüğü (TR71)
2005	7.91	7,31
2006	10.26	10,28
2007	7.39	7,40
2008	11.77	12.82
2009	5.33	6,20
2010	8.33	9,07
2011	6.65	7,84
2012	8.88	9,62
2013	8.17	8,60
2014	9.54	9,06

Grafikten de görüleceği üzere bir önceki yılın aynı ayına göre Türkiye geneli TÜFE değerleri ile Nevşehir Bölge(TR71) değerlerinin eşanlı olarak artış ve azalışlar gösterdiği gözlenmektedir. Bu durum, İstatistiki sınıflamalarına göre Düzey 1-Orta Anadolu sınıfında yer alan bölgemiz değerlerinin, ülke enflasyonunu temsil etmesinin bir yansımasıdır.

